

Jagiellońskie Centrum Językowe UJ
Program nauczania języka ESPERANTO na poziomie podstawowym, A1-A2
Kursy ogólnodostępne

Założenia programu

Esperanto jest ładnie brzmiącym językiem, nie zawiera trudności wymowy i pisowni. Gramatyka odwołuje się do logicznego myślenia, co sprzyja jej rozumieniu i natychmiastowemu zapamiętywaniu jej reguł. Reguły nie mają wyjątków.

Większość słów tworzy się według stałych zasad, wychodząc od słów podstawowych. Esperanta uczy się więc łatwo i przyjemnie. Należy dodać jednak, że zaangażowanie pamięci i poświęcenie pewnej ilości czasu również w nauce tego języka ma znaczenie.

Kurs dostarczy znajomości języka nowoczesnego, łatwego i dającego najszybciej możliwość skutecznej komunikacji międzyludzkiej i międzykulturowej w skali świata, oraz pozwalającego realizować wiele celów praktycznych.

Kurs podstawowy A1-A2 obejmuje dwa semestry. Na każdy poziom przeznaczony jest jeden semestr (30 godz. nauczania). Nauka prowadzi do osiągnięcia poziomu A2 według skali referencyjnej Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy (ESOKJ, ang. CEFR).

Kurs pozwala uzyskać kompetencję językową i komunikacyjną w zakresie tematów związanych z podstawowymi sferami życia, ze szczególnym uwzględnieniem stosunków międzyludzkich, dostarczając potrzebnych struktur językowych i słownictwa.

Wykładowca jest organizatorem procesu nauczania i uczenia się, nabywania kompetencji społecznych i poszerzania wiedzy ogólnej, doradcą oraz przewodnikiem w nauce języka, w stosowaniu odpowiednich strategii uczenia się go i w jego przyszłym praktycznym wykorzystywaniu w życiu. Nauczyciel zwraca szczególną uwagę na praktyczne opanowywanie przez uczącego się elementów językowych w działaniu, w ramach stwarzanych okazji do komunikacji językowej na zajęciach, jak również w naturalnych warunkach poza zajęciami, w miejscu zamieszkania i za granicą.

W nauczaniu działań językowych zwraca się uwagę na aspekt socjokulturowy zachowań oraz - jako że chodzi o język komunikacji odbywającej się w obrębie specyficznej kultury esperanckiej, a równocześnie w środowisku wszelkich kultur świata - na odnośne wartości elementów języka (np. esperantonimy, a równocześnie słowa związane z wybranymi kulturami), na uświadomienie niektórych różnic w mentalności i zwyczajach innych ludów. Kurs dostarcza także konkretnych elementów kultury esperanckiej, która jest nieodłączną częścią języka.

Poniższy program podany jest w ujęciu pojęciowo-funkcjonalnym, zgodnym z wymogami podejścia komunikacyjnego w nauczaniu języków obcych, do którego odwołuje się ESOKJ (CEFR). Kurs A1-A2 stanowi całość, w której bierze udział każdy uczestnik zajęć, toteż jego program omówiony jest poniżej łącznie.

1. Ogólne cele kursu:

- zdobycie kompetencji językowej i komunikacyjnej w zakresie struktur gramatycznych i słownictwa dotyczącego tematów związanych z podstawowymi sferami życia, ze szczególnym uwzględnieniem stosunków międzyludzkich,
- rozwinięcie kompetencji międzykulturowych,
- zdobycie wiedzy o języku i światowej kulturze esperanckiej,
- rozwój strategii uczenia się i samokształcenia.

2. Treści nauczania

A. Zakres tematyczny:

- dane osobowe,
- zawody, praca, studia, zajęcia, języki obce,
- zainteresowania, czas wolny, rozrywka, podróże,
- sztuka (muzyka, literatura, malarstwo, film itd.),
- dom i rodzina,
- cechy osób, rzeczy, zjawisk,
- kraje i narodowości,
- liczebniki, od zera do miliarda,
- nazwy dni tygodnia, miesiące, pór roku,
- określanie daty,
- przedmioty codziennego użytku i wyposażenie turystyczne,
- pomieszczenia w mieszkaniu,
- pogoda,
- zdrowie,
- potrawy i napoje,
- części garderoby,
- gry sportowe,
- instrumenty muzyczne,
- ulica, środki transportu,
- zakupy, ceny,
- kolory,
- komunikacja międzyludzka,
- materialne środki komunikacji: Internet, przesyłki elektroniczne i papierowe,
- przedmioty i pojęcia związane z nowoczesną cywilizacją techniczną,
- środki masowego przekazu,
- literatura esperancka oryginalna - fragmenty wybranych najłatwiejszych utworów.

B. Zagadnienia gramatyczno-leksykalne

Zakres rzeczownika:

- rzeczownik i przymiotnik - liczba pojedyncza i mnoga,
- zaimki osobowe i dzierżawcze, zaimki zwrotne,
- przedimek określony *la*,
- niektóre użycia końcówki nominalnej *-n*,
- odpowiedniki polskich przypadków gramatycznych,
- stopniowanie przymiotników,
- przyimki: *al, ĝis, anstataŭ, antaŭ, apud (obok), ĉe (przy), ĉirkaŭ, da, de, dum, ekster, el, en, inter, je, krom, kun, laŭ, per, po, por, post, pri, pro, sen, sub, super, sur, tra*,
- przyimki *antaŭ-, ĉe-, ĉirkaŭ-, el-, en-, inter-, post-, pri-, tra-* w funkcji przedrostków (kvazaŭ-prefiksoj).

Zakres czasownika:

- wszystkie czasy proste,
- tryby: orzekający, rozkazująco-życzący, warunkowy (teraźn. i przyszły),
- imiesłowy: współczesny czynny i bierny; bierny czasu przeszłego,
- tworzenie rzeczowników odsłownych a) na bazie imiesłowu współczesnego czynnego, b) przy pomocy przyrostka *-ad-*,
- zapoznanie się z pełnym zestawem czasów złożonych (znajomość bierna),
- przysłówek i jego podstawowe funkcje.

Struktury zdaniowe:

- podstawowa struktura zdania, szyk prosty i inwersyjny,
- zdania twierdzące, przeczące,
- pytania z *ki-* i *ĉu*, pytania typu *czy ..., czy ...?*
- zdania złożone.

Słowotwórstwo:

- tworzenie wyrazów złożonych,
- afiksy:

tworzenie wyrazów z przedrostkiem *mal-*,

tworzenie rzeczowników z przedrostkiem *ge-*,

tworzenie rzeczowników z przyrostkami: *-in-, -ist-, -ul-, -aj-, -ar-, -ej-*,

tworzenie czasowników z przedrostkiem *ek-* i z przyrostami *-ig-* i *-iĝ-*,

- tworzenie przysłówków od innych części mowy,
- przechodzenie wyrazów z jednej kategorii gramatycznej do innej,

- zdrabnianie imion męskich i żeńskich.

Inne:

- z korelatywnej tabeli zaimków i przysłówków:
 - pytające i względne,
 - wskazujące (bez *ties*),
 - upowszechniające: *ĉiu, ĉio, ĉie, ĉiam* (pozostałe - biernie),
 - nieokreślone: *iu, io, ia, ie, iam, iom* (pozostałe - biernie),
 - przeczące: *neniu, nenio, nenia, nenie, neniam* (pozostałe - biernie);
- spójniki,
- najczęstsze wykrzykniki,
- elementy języka potocznego.

C. Wymowa, akcent i intonacja

Akcent i intonacja nie sprawiają trudności osobie polskojęzycznej. W słowach esperanckich akcent pada na przedostatnią sylabę, tak jak w języku polskim, a intonacja zasadniczo nie różni się od polskiej.

Pozostaje do opanowania kilka zasad wymowy:

- stała wymowa spółgłosek, niezależnie od sąsiedztwa in. dźwięków oraz pozycji w słowie,
- stała wymowa *i* [i],
- niezmiękczenie przez *i* poprzedzającej je spółgłoski,
- wymowa słabego *h*,
- oddawanie głosem barwy znaczeniowej słów i treści zdań, interpretowanie łatwych tekstów.

D. Kultura esperancka

Historia, tradycja i współczesność - podstawowe wiadomości:

- geneza języka, jego struktura (język aposterioryczny) i międzynarodowość z punktu widzenia lingwistycznego, społecznego, psychologicznego,
- miejsce esperanta w klasyfikacji języków,
- idea esperanta - *Deklaracja Bulońska, Manifest Praski*; symbole - flaga, hymn; święta,
- twórczość oryginalna muzyczna i kinematograficzna (m.in. filmy hollywoodzkie),
- literatura oryginalna (kandydatury pisarzy esperanckich do literackiej Nagrody Nobla) i przekładowa,
- esperanto jako język-pomost między literaturami świata (w tłumaczeniach),
- wkład esperanta do cywilizacji, edukacji i kultury światowej, deklaracje UNESCO dot. tego języka i jego nauczania na świecie,

- kongresy, imprezy,
- główne ośrodki kultury esperanckiej na świecie,
- esperanto na *Liście niematerialnego dziedzictwa kulturowego Polski* (wg konwencji UNESCO), funkcja języka w przybliżaniu kultury polskiej światu.

E. Funkcje językowe

- rozpoczynanie i kończenie rozmowy, używanie formuł grzecznościowych,
- przedstawianie się i podawanie ogólnych informacji o sobie (wiek, miejsce zamieszkania, studia, zajęcia, zainteresowania, umiejętności, rodzina),
- zawieranie znajomości, przedstawianie jednych osób innym w sposób bardziej i mniej formalny,
- mówienie o aktualnych, przeszłych i przyszłych czynnościach, wykonywanych przez siebie i inne osoby,
- opowiadanie o swoich przyzwyczajeniach,
- mówienie o ulubionych sposobach spędzania wolnego czasu,
- opisywanie i charakterystyka osób, rzeczy, miejsc (np. mieszkania, i wskazywanie lokalizacji w nim),
- wyrażanie woli, preferencji, możliwości, powinności, oczekiwań, opinii (na temat osób, książek, filmów, dzieł sztuki),
- przedstawianie intencji, planów na przyszłość, marzeń,
- formułowanie próśb i podziękowań, przeproszanie, przebaczenie, pozwalanie,
- składanie, przyjmowanie lub odrzucanie propozycji, wyrażanie zgody,
- wyrażanie uczuć, emocji,
- określanie pogody,
- określanie lokalizacji i celu ruchu,
- określanie liczby i ilości,
- zamawianie posiłków, układanie menu,
- umawianie się, wyznaczanie terminów: godziny, dnia, miesiąca, roku, pory roku,
- komunikacja w podstawowych sytuacjach praktycznych - sklep, dworzec, hotel (rezerwowanie pokoju).

3. Przewidywane efekty kształcenia

A1

SŁUCHANIE

- Rozumiem proste słowa i wyrażenia jak np., przeproszam, dziękuję itd.
- Rozpoznaję dni tygodnia, nazwy miesięcy i daty.
- Rozumiem podstawowe liczebniki i rozumiem ile coś kosztuje.
- Rozumiem zwroty używane przy powitaniach i pożegnaniach, takie jak dzień dobry, witam, do widzenia itp.

- Rozumiem proste pytania dotyczące mnie osobiście, pod warunkiem, że dana osoba mówi wolno i wyraźnie np.: Jak się nazywasz?, Ile masz lat?, Gdzie mieszkasz?

CZYTANIE

- Rozumiem znane mi nazwy, słowa i wyrażenia i wykorzystuję je żeby zrozumieć proste zdania, często wspierając się towarzyszącą informacją graficzną.
- Rozumiem słowa i wyrażenia na znakach i szyldach np.: witajcie, parking, zakaz palenia, kawiarnia itp. i niektórych poleceń lub zakazów kulturowych, np. "Ne krokodilu!"
- xRozumiem proste instrukcje , jeśli towarzyszy im informacja graficzna i już wcześniej takie instrukcje wykonywałem
- Rozumiem bardzo proste pisemne wiadomości np. wracam o 16.

MÓWIENIE

Interakcja:

- Potrafię się przywitać, pożegnać i pytać o samopoczucie.
- Potrafię uczestniczyć w prostej rozmowie, zadawać proste pytania i odpowiadać na nie, pod warunkiem, że rozmówca może swoje pytania powtórzyć lub przeformułować, jeśli zachodzi taka konieczność.
- Potrafię pytać i odpowiadać na pytania o miejsce zamieszkania, osoby znajome, pod warunkiem, że są one wypowiedzane wolno i wyraźnie.
- Potrafię robić zakupy, prosić sprzedawcę o produkt, wspierając się gestem. Potrafię robić zakupy w księgarni internetowej.
- Rozumiem proste liczby (np., ceny, numery telefonów) używane w rozmowach.

Produkcja:

- Potrafię się przedstawić i podać podstawowe informacje o sobie np., numer telefonu, narodowość, wiek.
Potrafię w prosty sposób opisać siebie i swoją rodzinę.
- Potrafię w prosty sposób opisać siebie i swoje miejsce zamieszkania.

PISANIE

- Potrafię napisać o sobie, gdzie mieszkam, używając prostych zdań.
- Potrafię napisać widokówkę z wakacji i wypełnić formularz w hotelu lub kartę zapisu na międzynarodowy kongres, seminarium, festiwal, obóz itp.

A2

SŁUCHANIE

- Rozumiem proste informacje i pytania dotyczące życia rodzinnego, zawodowego i zainteresowań.
- Rozumiem treść prostych, codziennych rozmów, pod warunkiem, że rozmowa prowadzona jest wolno, pytania zadawane są wyraźnie i rozmówca przeformułuje wypowiedź w celu jej łatwiejszego zrozumienia.
- Potrafię zrozumieć główne tematy i podstawowe treści wiadomości w mediach.

- Rozumiem krótkie i nieskomplikowane komunikaty np: na konferencji, obozie, wycieczce autokarowej, lotniczej itp.

CZYTANIE

- Rozumiem proste, nieskomplikowane teksty zawierające wcześniej znane mi słownictwo, elementy leksykalne in. znanych mi języków, których sensu mogę domyślić się, jak również uniwersalne, międzynarodowe słowa.
- Potrafię znaleźć najważniejsze informacje w ogłoszeniach, ulotkach informacyjnych, stronach internetowych, katalogach itp.
- Rozumiem najważniejsze treści prostych artykułów prasowych lub opisów, szczególnie jeśli ich temat był mi wcześniej znajomy.
- Rozumiem proste instrukcje np.: jak obsługiwać telefon, bankomat itp.
- Rozumiem ciąg wydarzeń opisanych w krótkich historyjkach, szczególnie kiedy towarzyszy im informacja graficzna.
- Rozumiem proste wiadomości od przyjaciół np: maile, pocztówki, wymianę zdań z czatu internetowego itp.

MÓWIENIE

Interakcja:

- Potrafię pytać się o samopoczucie rozmówcy w różnych sytuacjach np.: czy wszystko w porządku?, czy jesteś głodny?, oraz potrafię na takie pytania odpowiadać.
- Potrafię zadawać proste pytania dotyczące życia rodzinnego, kraju pochodzenia, pracy, czasu wolnego oraz upodobań.
- Potrafię odpowiadać na proste pytania dotyczące przeszłego wydarzenia.
- Potrafię przeproszać i akceptować przeprosiny.
- Potrafię mówić w prosty sposób o przyszłych planach.
- Potrafię prosić i udzielić wskazówek dotyczących dotarcia do miejsc, wykorzystując plany lub mapy.
- Potrafię używać podstawowych zwrotów aby przeprowadzić nieskomplikowaną rozmowę telefoniczną z osobą mi znaną.

Produkcja:

- Potrafię opisać siebie, rodzinę i innych ludzi.
- Potrafię opowiedzieć o swojej edukacji lub pracy.
- Potrafię opisać swoje zainteresowania.
- Potrafię opowiedzieć o swoich ostatnich wakacjach lub weekendzie.
- Potrafię wyjaśnić dlaczego coś mi się podoba lub nie podoba.
- Jeśli mam czas do namysłu, potrafię przekazać informację na znajomy mi temat np.: ulubiona muzyka, drużyna sportowa itp.

PISANIE

- Potrafię w prosty sposób pisać o sobie.
- Potrafię w prosty sposób pisać na znajome mi tematy.
- Potrafię wypełnić prosty formularz dotyczący edukacji, umiejętności zawodowych itp.

- Potrafię napisać prostą wiadomość do znajomych, przyjaciół, w której zapraszam/odpowiadam na zaproszenie; potwierdzam lub zmieniam datę spotkania itp.
- Potrafię napisać SMS lub pocztówkę do znajomego.

Praktyczne wykorzystywanie języka w czasie trwania nauki i po kursie

Uczestnicy kursów mają liczne, konkretne możliwości pogłębiania znajomości języka esperanto, jak również zdobywania doświadczeń międzykulturowych poprzez kontakty z ludźmi z różnych kultur świata, w czasie kursu i po nim, podczas tanich lub bezpłatnych pobytów za granicą (turystyka kulturowa lub udział w międzynarodowych kongresach, konferencjach, seminariach, spotkaniach, wczasach), dzięki współpracy z Kołem Naukowym Esperantystów UJ.

Wykładowca pomaga także studentom realizować, w oparciu o znajomość języka esperanto, ich życiowe cele zawodowe, społeczne i osobiste, pomagając nawiązać odpowiednie kontakty zagraniczne.

Zróżła

Nowy podręcznik "Sukceso per Esperanto" E. Malewicza (jeszcze niewydany, udostępniony przez autora), materiały własne, innych autorów i multimedialne.

Efekty kształcenia zgodne z ESOKJ.